

Szerkesztőség
Arad, Acser-palota,
Kiadóhivatal:
Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat.)
Sürgőnycim: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 360 Lei
Fél évre ... 180 Lei
Negyed évre ... 90 Lei
Havonta ... 30 Lei

Hirdetések díszabás szerint
vételnek felel.

Megjelenik naponta reggel.

Az új adótörvény.

Írta: Dr. Weil Károly.
(Második közlemény.)

A leglényegesebb és az adózó közönség szempontjából a legkedvezőbb, hogy az új törvény véget vet a bekéthatalman magasságu községi pótdadóknak, melyeket legtöbbször a rossz községi és városi gazdálkodás eredményezett és ezután például egy háztulajdonos Aradon 6 százaléknál, míg egy kereskedő vagy iparos 3 százaléknál magasabb községi pótdadót nem fizethet, amely körülmény az adózókra nézve igen lényeges megkönnyebbülést fog hozni. Hogy aztán a községek és inkább a városok a jó jövedelmi forrásokat kivéve más jelentékenyen nagy községi pótdadók helyett lesznek e az állam részéről más módon kellően rekompenzálva és ennek hiánya folytán nem e fog az erdélyi városok mai magas nivója lesülyedni, egyelőre nyílt kérdés marad.

Amellett, hogy a községi pótdadók az eddigiekhez képest csaknem teljesen eltűnnek, az egyes felsorolt adónemek kulcsa nagyrészt alig tér el a ma érvényben levő egyes adónemek kulcsától,

lényeges emelkedést semmi esetre sem mutatnak. 1. A földadó — mezőgazdasági birtokokból származó jövedelem adókulcsa 12 százalék, ha bérbe van adva 14 százalék, kivéve az árvák földjeit.

A jövedelmet bevallás után öt-évenként összeíró kiadottság állapítja meg. Lényeges könnyítés a vallomások tételénél az egyszerű falusi emberek számára, hogy egy község összes lakosai együttes vallomást is tehesenek.

2. Házaadó a tényleges bérjövédlem 12 százaléka. Ennek megállapítására irányadó a bérszerződés — szóbeli és írásbeli között a törvény nem tesz különbséget — ennek hiányában — ha például a házat maga a tulajdonos lakja az érték 5 százalék kamatozása. Mielőtt intézkedése a törvénynek, hogy az adóalapból 20 százalékot javítási és más kiadások címén a háztulajdonos javára leszámít. Ujtás az eddigi állapothoz képest, hogy a beépítetlen városi telkek is a beépítettekkel azonos adóztatás alá esnek. Tisztára az új épületek adómentességén is a törvény, ami midőn a teljesen újonnan építettek csupán 5 évi adómentességet biztosít.

3. Az ingóértékek jövedelmei alatt a törvény a mobil tőkék, bankbetétek, életjáradékok stb. adóit érti, ahol az adókulcs 8—15 százalék. A közönséget legjobban érdeklő bankbetétek után az adókulcs az évi kamathozadék 10 százaléka.

4. A kereskedelmi és ipari vállalatok jövedelmének adókulcsa a tiszta jövedelem 10 százaléka. Ez a részvénytársaságokra is vonatkozik. A községi és tisztviseletszövetkezetek alapításuktól 3 évi adómentességet élveznek. Az évi tiszta jövedelem az adózó vallomása alapján állapítják meg az adóktvető bizottságok által, mely 3 tagból áll. Egy tagja a városi tanács kiküldöttje, egy a pénzügyigazgatóság képviselője és egy tagja kereskedő vagy iparos. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok mérleget kötelesek bemutatni, míg azok, akik mérleg készítésére nem kötelezettek, évi össziforgalmuk összegét tartoznak bejelenteni. A részvénytársaságok és be nem jegyzett magán adózók ha évi össziforgalmuk az egymillió lelt meghaladja, adópótlékot is tartoznak fizetni, amelynek az évi rendeltetéshez viszonyítva progressz-

szív kulcsa van.

5. A fix fizetések adója havi 4000 lei jövedelemig 4 százalék, ezen felül a különbözetre 8 százaléka. 750 lei létnimum adómentes.

6. Az egyéb foglalkozásnak adója közül kiemelendő a tudósok, írók, művészek adója, mely a jövedelem 5 százalékában lett megállapítva.

7. Az összijövedelmi globális progresszív adó egy adózónál a különböző foglalkozási címeken elért jövedelmeket összefoglalóan adóztatja meg a törvényben lévő progresszív táblázat alapján, mely pl. évi 10 ezer lei jövedelem után 100 lei, — 30 ezer leinél 450 lei, — 60 ezer leinél 1200 lei, — 100 ezer leinél 30 ezer lei, — 200 ezer leinél 9000 lei, míg évi 500 ezer lei tiszta összijövedelem után 42500 lei.

Az adóktvetés körüli eljárás terén a törvény széles jogvédelmet biztosít az adózó polgár számára. Az adókat az adózó vallomása alapján a kivétő bizottság állapítja meg, amelynek határozatai ellen a pénzügyigazgatóság mellett működő fellebbezési bizottsághoz fellebbezésnek, ezen fórum sérelmes határozatai ellen pedig a törvény-székhez beadható felfolyamodás-

Esti hangulat.

Karesu butöröknek halvány színeit
Arnyalják bus tónusu perzsák,
És lomha vázák sötét mély ólén
Illatoznak nyillott, szomorú, nagy
rózsák.

Sárgás és hideg fényvel ég a lámpa,
Kacagva csillognak a porcellánok,
S a fotójokban torzán elhevernek
Hosszutagu furcsa merev arcu
bábok.
Aranyos tükröben, a szemközti
képről

Nézi magát egy égő ajku lány,
És álmodozó nagy meleg szemétől
Vágyak repülnek át a szobán.
A zongorának fehér billentyűi
Régi nótás órák emlékeit hordják.

A csöndes kicsi halovány szobában
Élnek illatoznak hervadnak a rózsák
Nyilassy Anka.

A hóhér.

Írta: Szekula Jenő.

Tudta, hogy a napokban hivatalos irás jön érte: utazzon a városba és legyen jelen a kivégzésnél. Mert fontos személyiség volt, jelenléte majdnem nélkülözhetetlen eme hivatalos aktusnál: ő volt a hóhér. De az eset nem izgatta. Nem először akasztott életében s valószínű-

leg nem is utóffára. Mióta az eszéet tudta, körülbelül harminc esetben nyújtott polgártársainak segítségét a másvilágra való gyors és könnyed átevelkélésben. Még a katonaságnál tanulta ki a mesterséget. (Bosznában akasztott először.) De azután civilben folytatta, mert szép és kellemes életpályának tartotta. Amellett nemes hivatást tölt be, hiszen segít megtisztítani az országot a gonosztevéktől. Ő az eleven tűz, mely égeti a fekélyt. Tűz, amely tisztít.

— Én vagyok az ország pallosa — szokta mondani a hetedik pohár fröccs után, a mámor és a nagyozolás fenhéjázó pillanataiban.

Alacsony, zömök emberke volt. Szürkés és seprőszerűen elágazó bajusza szétmeredt kuszán és ijedten, mint a macskáé. A tekintete nyílt volt, tiszta és őszinte, de a szeme sárga és világosfényű, mint némely hűsevő fenevadaké. Egyébként józan és istenfélő ember és polgártársaival nem volt soha semmi összefordulása. Bár szerette a bort, de még a korcsmában sem verekedett össze soha.

Most álmodozva hevert odahaza a padkán. A szoba fehér mennyezetét nézte. Az asszony és a menyee kinn jártak a szőlőben kapálni, ő meg itthon lustálkodott. Valamikor becsületes mestersége is volt, a kádarsá-

got tanulta ki. De már abbahagyta. A földnek élt, meg a hivatásnak. Legjobban szeretett télenül álmodozni az élet hivatásos dolgai fölött, meg a lét és nemlét problémáját forgatta paraszti elméjében. Ő maga is tevékeny ügynökvé szegődött a halálnak. Az elmúlás gondolata sokat foglalkoztatta.

— Holnapután megint akasztunk! — mormogta halkán.

Szétnézett a néma szobában. A falak esetlen díszítéseit bámulta. A színes lábasokat, cseréptálat, a fakult rámsképeket, a horgászó szerszámokat és a hálót, amelyek gondosan közszemléltre voltak kitéve. Mert néha halászott is, a víz mentén élő népek jámbor szokása szerint. Ha már nagyon fojtogatta az unalom.

— Asszonyt akasztunk!

Igen. Halálra ítélték egy nőt, valami Kozár Viktória nevű némbert, aki hisztériás rohamában megmérgezte az urát. S neki kell majd az ítéletet végrehajtani. Nem szerette. Előre borzadt tőle. Nem mintha valami különös lovagiasság élt volna benne a gyöngébb nem iránt, sőt a nőket alig becsülte többre az oktan állatoknál. De még mindig kellemetlensége volt velük, nem igen pariroznak a kivégzéseknél.

— A nők nagyon csiklandósak...

éktelen sivalkodást csapnak a bitó alatt.

Felállott. A horgászó szerszámot vállára vetette. Fejébe nyomta a süvegjét. Elhatározta, hogy horgászni megy. Azzal fogja agyonütni az időt délig.

Sütött a nap. Szép és tiszta idő volt. Hajnalban könnyű eső is esett... amely fölitta a port... és illatossá varázsolta a levegőt. A kertek mentén orgonafa virágozott. Egy iskolásfiú jött vele szemben. Könyvekkel a hóna alatt. Alázatosan köszöntötte a hóhért.

— Jó reggelt, Jónás bácsi!

— Adjon Isten! — fogadta jámborul a halál embere.

Kiért a szabadba. Már látszott a nagy utca a nádas, amely fölött halászmadarak kóvályogtak. Távolról kátrányos teherhajók öblös bordáját mosogatta a hullám. Friss szél fujt. A levegő tele esőszaggal.

— Jó idő van — mormogta a hóhér és levette a kalapját.

Ovatosan lépdek a sárga sás között. Lépte alatt megzördült a száraz nád pörkölt levele. Alkalmos és nyugodt helyet keresett a vízparion, ahol zavartalanul horgászhatna. És régen élt jámbor halászkora gondolt, kiktől a hittanórán beszéltek az iskolában... akik még a bibliai időkben... halászgattak szent folyamok partján, vagy a Holttenger

Baba-bál.

(Gyermekekdelután a Fehér-Kereszt-ban.)

Az Aradi Gyermekdelutáni Egyesület vasárnap délután rendezte ez évi baba-bálját a Fehér Kereszt nagytermében. Már délután négy órakor zsufolásig megtöltötte a vidám gyermekesereg a hatalmas báltermet és pajzán jókedvvel mulatott a sok-sok öfleten, melyről a rendezők bőven gondoskodtak. A sasorú bába is megjelent a gyermekdelutánon, azonban ezen a délután nem volt olyan szigorú mint a mesékben, hanem ellenkezőleg, játszott a gyermekekkel és árulta nekik nagy agilitással a szerencse csomagokat. Bobby a csodakutya is szórakoztatta a megjelent parányi urhölgyeket és urakat. Először mint cilinderes ur jelent meg a gyermekek előtt, azután okuláréval, pipázva mutatta be magát a közönségnek, legvégül pedig mint főkötős öreg asszony szerzett boldog perceket az apróságoknak. Nagy örömet okozott a gyermekeknek a tombola, amelyen a pléh evőkanáltól a szimmi-babáig mindent lehetett nyerni. A bábú-csúcsdában finom süteményeket vásároltak az azokat árusító urasszonyoktól a kicsikék. Amikor pedig már jóllaktak az édességekkel, megkezdődött a tánc, mely megszakítás nélkül a késő esti órákig tartott. A zongora hangjai mellett vígan és temperamentumosan táncoltak a kicsinyek, akik közül a legtöbb szép jelmezben jelent meg a baba-bálon és akiknek neveit a következőkben sikerült feljegyeznünk: Mann Ilana, Lilike és Mammella román lányok, Popescu Annuska román leány, Stauber Fanni estélyi ruha, Kreisz Margitka biedermeyer, Kovács Baba rózsás, Pascuti Cucu pierott, Pascuti Dodo pierott, Cservenka Vilma virág, Kiri Klári francia parasztleány, Asványi Juli spanyol nő, Klein Irén magyar leány, Klein Lili estélyi ruha, Széll Erzsike rokokó, Őri Márta orgona, Roth Irmus mezei virág, Roth Vera ballerina, Dávid Ius szaloncukor, Schwartz Magdus estélyi ruha, Reimer Rózsika táncosnő, Szokolczay Emmi ballerina, Moskovitz Zita ballerina, Klein Emmi piroska, Klein Magduska bohóc, Reisz Márta nefeljts, Weisz Elzácska elzászi leány, Löwenstein Bözsike pipacs, Domány Kató táncosnő, Holländer Kató estélyi ruha, Czako Mariska estélyi ruha, Gartner Elza bál öltözet, Holländer Jancsika amor, Lészai Duoi francia baba, Leölkes Sárika görög leány, Leölkes Évike görög nő, Barna Mariska baba, Bondár Mancsi spanyol nő, Hammer Magda pierette, Winternitz Sárika estélyi öltözet, Alföldi Baba bál ruha, Schmidet Maca bál ruha, Olasz Livia baba, Beles Jancsi román férfi, Fuksz Lacika Pierott, Korányi Lacika estélyi öltözet, Reissfeld Babika bálruha, Reisz Jancsi pierott,

Gitta Tómi és Ferkó francia generális, Serb Gyuri pierott, Weisz Andor úrrol fia, Kohn Sándor frakk, Holländer Gyuszi estélyi öltözet, Ábrahám Gyurka estélyi öltözet, Meisl Jancsika frakk, Steel Gyuszi bohóc, Tagányi Pista civil, Világ István pierott, Reimer Jancsi estélyi öltözet, Dávid Kálmán szuterinas, Domán Karcsi szakács, Himmelfart Marianne királykisasszony, Himmelfart Gunther elátkozott béka és még számosan. — A gyermekbál jövedelméből ismét egy pár árva gyermek jut ruhához mert az aradi urasszonyok Just Jánosné, Dörner Jánosné, Laczay Endréné, Probst Böske, özvegy,

Csillag Lajosné, Steel Adolfiné, Szabó Györgyné, dr. Gyulai Pálné, Széll Józsefné, Domány Sándorné, és Leölkes Béláné napokon keresztül fáradhatatlanul dolgoztak az erkölcsi és anyagi siker érdekében és ezáltal öreg napjaikig is felejthetetlen mulatságot szereztek Aradi urigyermekeinek, ruhát pedig a szegény árváknak, a sors mostohagyermokeinek. A gyermekdelutánon Robu János dr. főpolgármester, Angel István dr. polgármester, Manu Gh. generális, Dacsievici tábornok, Popescu Haralamb szigurancafőnök, Beles Jenő dr. közjegyző csakádijával együtt jelenvolt.

Az ellenzék harca az alkotmányjavaslat ellen.

(Pop C. István beszéde. — Közlés a parlament tárgyalásokról.)

Bucurestből jelentik: Az ellenzéki pártok az Ovidia nagytermében tegnap ülést tartottak, amelyen Michalache, dr. Lupu és mások felszóltak. Ismertették az obstrukció okait és felszóltatták a népet, hogy legyen készen az alkotmányjavaslat elleni harcra. — (Rador.)

Ploestiből jelentik: A nemzeti párt tegnap négyülést tartott, amelyen felszólt Popoviciu, Vajda, Pop C. István, Semetrescu és mások. A négyülésen óriási tömeg vett részt. Pop C. István hoz-

szabb beszédet mondott.

Közlemény az alkotmánytörvényjavaslatnak képviselőházi vitájáról.

Illetékes helyről közlik: Tegnap március hó 9-én a nemzetgyűlés megkezdte az alkotmánytörvény vitáját. A miniszterelnököt és az előadókat a szenátusban lelkes tapsokkal üdvözlötték. Dr. Miron Cristea érsek-metropolita lelkes és történelmi jelentőségű beszédet mondott az alkotmány megszavazása érdekében. A szenátus elrendelte, hogy ezen beszéd a képviselőházban kifüggesztessék. Bugnaria független szocialista képviselő az alkotmány megszavazásának szükségessége érdekében emelt szót. Az összes, a nemzetgyűlésen reprezentált ellenzéki pártok közül csak a parasztpárt és az erdélyi román nemzeti párt tiltakozott és kijelentette, hogy nem vesz részt a vitában, ezen ellenzéki pártok tagjai miután a képviselőházban sértegették és fenyegették a független szocialista képviselőt, hazafias és loyális magatartásáért, amelyet az alkotmányjavaslattal szemben tanusított, megakadályoztak beszédében még egy másik független ellenzéki képviselőt, Gradisteanu T. volt konzervatív párti minisztert, a nemzeti egység közismert lelkes harcosát. Ezen előidézett incidensekkel szemben, amelyek az alkotmányjavaslat tárgyalását voltak hivatva megakadályozni, a nemzetgyűlés elhatározta, hogy a házszabályok értel-

mében azon ellenzéki képviselőket, akik a rendet megzavarták és a parlamenti intézmény tekintélyét és prestige-ét súlyosan megsértették, tíz napra kizárják. A vita teljes tartama alatt a többség megőrizte nyugodt és méltóságteljes magatartását. L. Bratianu miniszterelnök felelve az ellenzék deklarációjára, a ház lelkes tapsai között a következő szavakat mondotta:

— „A jelenet, mellyel résztvevünk, igazi karakterét adja azon deklarációnak, amelyeket itt hallottunk, minden öntudatos ember megítélheti, hogy hol van az igazi szeretet a szabadság és alkotmányos élet iránt.”

A március 10-én, szombaton tartott ülésen a parlament folytatta az alkotmányjavaslat feletti vitát. A javaslat mellett meleg hangú beszédekkel mondottak Ghila Petrescu és Gr. Popoviciu a szenátusban és dr. Moráriu a képviselőházban. Suciu dr. görög katolikus metropolita a szenátus hétfői ülésén fog beszélni. Az erdélyi nemzeti párt és a parasztpárti képviselők azon kísérletei következtében, hogy a parlament nyugodt tárgyalási rendjét megakadályozzák, a fegyelmi bizottság jelentése alapján és a házszabályok erre vonatkozó rendelkezései értelmében a képviselőház újabb tíz ellenzéki képviselőt zárt

ki husz ülésről. Ezek a képviselőházi tárgyalásról kizárt ellenzéki képviselők megzavarták a rendet és súlyosan megsértették a parlament presztizsét és tekintélyét.

A szerencse istennője.

(A montecarlói játékbánál attrakciója.)

(Az Aradi Közlöny párisi levelezőjétől.) A szerencse istennőinek nevezik azokat a fiatal hölgyeket, akik mostanában Montecarlo játéktérmeiben szilrögnek-forognak. A játékkaszinó szabályai szerint voltaképpen huszonegy évnél fiatalabb hölgyek nem bocsáthatók be a termekbe. Ezekkel a feltűnően szép ifjú leányokkal azonban kivételt tesznek. E hölgyek ritka diszkrécióval öltözködnek s élénk ellentétet mutatnak a gazdag amerikai vagy angol hölgyekkel szemben, akik ékszerekkel és ragyogó gyémántokkal vannak teleterakva.

A „Szerencse istennője” már a játék elején a teremben vannak. Eleinte nem játszanak, de amikor látják, hogy a játék nem akar izgalmassá válni, leülnek az asztalhoz és a nagyértékű zsetónokat úgy dobálják a croupier-k elé, mintha fillérek lennének. Erre hirtelen izgalom atmoszférája terjed szét a teremben. Az urak közt mozgolódás támad.

— Megpróbálkozom én is, — gondolja magában egyik is, másik is, — ez a fiatal leány bizonyosan szerencsét hoz.

S repülnek a „szappandarabok”, — így nevezik tolvajnyelven a legnagyobb pénzdarabot képviselő zsetónt, — vagyonok kelnek utra és merülnek el a croupier kezét között. Igen sok játékos habonás. A habona pedig az tartja, hogy a szép leánynak szerencsés keze van. Akárhány játékos akad, aki egyenesen felkér ilyen kisasszonyt arra, hogy üljön melléje:

— Meg vagyok róla győződve, Mademoiselle — szól hozzá, — hogy maga szerencsét hoz nekem Ugy-e, nem utasít vissza?

Nem, nem utasítja vissza. Csábító mosollyal ül le melléje és vad játék kezdődik. A „szerencse istennője” egyáltalán nem hasonlítanak azokra a kiélt, gyűrött arcú nőkre, akik életük javát kaszinókba töltik el. Friss, egészséges, arcbőrük rózsaszínű, a szemük villog, fehér bőrtük a természetet juttatja az ember eszébe. Korán kelnek fel, hideg vízben fürdenek, teniszsznek, lovagolnak, sokat vannak a levegőn.

— Mindez hozzátartozik a mesterségünkhöz — mondotta egyikük — hiszen a babona szerint csak a romlatlan leánynak van szerencséje.

Magától értetődik, ezek a fiatal hölgyek nem a levegőből élnek. A kaszinó igazgatósága gondoskodik ellátásukról, toalettájukról s egyéb kényelmekről.

Hogy áll a leu?

Március 12-én fizettek 100 lelért:
Párisban 7-85 frankot
Zürichben 2.50 frankot.
Budapest 1870 kifizetési
1900 beiródi koronát.

A török ellenjavaslatok.

Hol legyen a török-görög határ?

Konstantinápolyból jelentik: A török ellenjavaslatban a lausannei szerződés megváltoztatására a következő javaslatokat tették: A szövetséges hatalmak minden meg szállt területről vonuljanak ki, mi helyt a nemzetgyűlés a békeszerződést ratifikálta. anélkül, hogy a többi szignatárius hatalom ratifikáló határozatát bevárják. A területi intézkedéseket illetően a törökök a Marica folyó főágit javasolják a Görögországgal való határu, szuverenitást igényelnek azonban Castellorise, Tenedos és Adakalé fölött. Törökország kéri a békeszerződésbe annak a rendelkezésnek a felvételét, mely a török birodalmat felmenti minden kötelezettség alól ama kölcsönöket illetően, melyeknek garanciájul Egyiptom illetékjövödelme és Cyprus adójövödelme volna. Végül követeli a javaslat, hogy az idegen hatalmak mondjanak le Törökországban élő alattvalóikra vonatkozó kapitulációkról, gazdasági és pénzügyi privilégiumokról.

A színész-bál.

(Műsoros estély a Központiban.)

Előkelő közönség mulatott a reggeli órákig a vasárnapról hétfőre virradó éjszakán a Központi nagytermében: a színészek rendezték báljukat. Fél tizenegykor vette kezdetét a táncot megelőző program. A „Házi főpróba” című kis darabban Jávör Alfréd, Sipos Zsigmond és Tökés Anny voltak jők. Kertész Vilmos a Rigolettóból énekelte el „Az asszony ingatag” áriáját, amelyet a közönség szünni nem akaró tapsaira ismételt el kellett énekelnie. Gabetta Ferenc két dallal aratott sikert. Horváth Micinak kétszer is el kellett énekelnie a „Masa” operettből a kaukázusi dalt. A „Színésznépnél szolgálók” című tréfában Balogh Böske és Szántó Jenő kacagtattak sokan. Vannay Lonci román tánca is sok tapsot eredményezett. Balogh Böske és Bányász Pista egy apacs duettet adtak elő nagyszerűen. A műsor utolsó számaként Balogh Böske énekelte két dalt kitűnő kaba réstílusban. A konferánsz szerepét Darvas Ernő töltötte be, aki ötlete sen jelentette be az egyes számokat. A zongoránál Gellért Pál és Csányi Mátyás karmesterek ültek.

Az estélyen a következő hölgyek jelentek meg: Justh Jánosné, Vásárhelyi Janka, Popa Constantinné, dr. Pascutiú Silviusné, Vulpe Józsefné, dr. Török Dezsőné, Motorca Coriolánné, Nachtnebel Lászlóné, Laczay Endréné, dr. Beles Jenőné, Dörner Emilné, dr. Lukácsy Lipótné, Köpf Kálmánné, Stern Gyuláné, Guttman Oszkárné, Hanza Nestorné, Ilés Jenőné, Sztanits

Györgyné, Lengyel Sándorné, Czukor Jánosné, Kleits Vilmosné, Fülöp Béláné, Sebestyén Jenőné, Fás kerti Tiborné, Inke Rezsőné, Birkenheuer Józsefné, Bérczi Károlyné, Kemény Ferencné, Preisné,

Kallós Józsefné, Stregár-Demján Száváné, Stregár-Demján Maca és Sanya, Herz Márk, Lászlófi Ilonka, Thomay Masa, Szalay Irén és a szintársulat elsőrendű, hölgytagjai.

A Thurzó-labdacs és Boka János.

(Thurzó Károly tüdővész-gyógyító pirulái — házi használatban. László-gatás egy gyógyuló betegnél, akit a Thurzó labdacok lábra állítottak.)

Amikor először jártunk Thurzó Károlynál, az aradi Koch Róbertnél, aki esztendők óta kószolgatja a füveket és meg akarja váltani kis labdacsaival a t. b. c.-től az emberiséget, megirtuk, hogy állítása szerint vannak olyanok, akik már is igazolják a pirulák gyógyító erejét. Ezek között először említette az öreg Thurzó: Boka Jánost, az aradi munkást, aki tizenkét éve feküdt súlyos tüdővészben és akit a Thurzó-féle medicina állított lábára. Legutóbb arról írtunk, hogy orvosi reflektorban mit ér az új pirula. Dr. Kabdebó György nyilatkozatát is közreadtuk, aki inkább fantasztának mondja Thurzót. — Megkérdeztük Kabdebót arra vonatkozólag is, hogy tud-e gyógyuló betegről, vagy éppen olyarról talán, akit a Thurzó-labdacsok ragadtak ki végleg a t. b. c. karmái közül?

— Nem tudok ilyen esetről, — felelte Kabdebó dr. — illetve talán egyetlen egyet ismerek: Boka Jánost, aki azóta, hogy ezekkel a labdacokkal próbálkozott, valamivel könnyebben lélekzik és néha már munkába is jár. Ez a Boka körülbelül 10—12 ilyen szemecske használata után tényleg javult, de ugyanakkor olyan orvosszereket is szedett, amelyek nagy mértékben a labdacoktól függetlenül is elősegítették volna a gyógyulását. Különbözn teljesen egészséges sohasem lesz többé, mert igen előrehaladott stádium.

Elhatároztuk, hogy megkeressük Bokát. Napfényes februári déli előtt, az Angyal-utca 11. számú házában találjuk. Egy-szoba konyhás lakás, teljesen ellenkezője mindannak, amit egy egészséges miliónék szokás mondani. Alacsony, majdnem embermagasságig lesüllyedő plafon, egy kis, keréklyuk, amit ablaknak neveznek Bokákék és nedves, veritéktől csöpögő falak. (Egy pillanatra Ady, Endre híres mese jut eszünkbe, az „Álmodik a nyomor.” — Aztán futólag, a Rollier professzor széles, szellős, tágas, napfényes s tolóágyas terrasszal, Leysinben és Sanct Moritzban. Vajjon hány terrasz és hány tolóágy kellene, hogy a világ minden ilyen szánandó szenvedőjét, egy friss és megújult perspektívájú élet felé vigyük?)

Boka egy szalmazsákon fekszik, nyög. Így beszél:

— Kaptam a porokból, amiket az öreg Thurzó-bácsi készített és mondhatom, hogy használtak is.

Néha már felülök az ágyban, dolgozni is lenne kedvem, sőt azóta egyszer olyan jól éreztem magam, hogy fát is vágtam. Az igaz, hogy nagyon ritkán kapok ilyen labdacokat, mindig kérni kell a doktor urat, hogy írjon belőlük kettőt-hármat. Könnyebb a mellem azóta, hogy a Thurzó dolog van a medicinám között. Bár mindig egyik ennyit segített volna rajtam.

Boka ágyára, — ha ágynak lehetne mondani, — ráúsz a napfény és ettől a beteg szemei is felcsillannak. Vidámabb hangon, de mégis némi keserűséggel mondja:

— Igen, ha többet szedhetnék a pirulákból!

Van valami ebben a hangban, ami az öreg Thurzó fanatizmusára emlékeztet. A feltaláló és a beteg; mindketten egyben megtalálják egymást: a hitben, amit nem lehet olnenni tőlük. Thurzó abban hisz, hogy gyógyít, Boka abban, hogy gyógyul...

Megszelidült mészárosok.

(Ahol a régi törvény alapján büntetnek.)

Párisból jelentik: Minthogy a drágaság Franciaországban is növekedik, a konjunkturát ott is kihasználják egyes közvetítők. Főképen a mészárosok ellen sok a panasz. Noha a vágómarha ára nem emelkedett túlságosan, ennek ellenére a mészárosok a hus árát majdnem megkétszerezték. A közönség felzudulásának nyomása alatt a hatóságok maximálták a hus árát. A mészárosok erre bezárták az üzleteiket.

— Ha a hatóság azt hiszi, — mondották — hogy maximált árért lehet húst kimérni, ám adjon a hatóság annyit húst...

A mészárosok azt hitték, hogy ezzel a fegyverrel majd kivívhatják a magasabb árakat. De nem így történt. Akadt valahol egy bíró, aki a régi törvényekből kihalászott egy paragrafust, amely ugy szól, hogy az élelmiszerárúsítók csak akkor zárhatják be üzleteiket, ha megelőzően egy esztendővel ezt a szándékukat a hatóságnak bejelentik. Minthogy a mészárosok nem alkalmazkodtak e XVI. Lajos uralkodása alatt kiadott renDELETEH, büntetendő cselekményt követtek el. Valamennyit a bíróság elé állították és magas pénzbüntetésre ítélték őket. A mészárosok kézzel-lábbal tiltakoztak a büntetés ellen.

— XVI. Lajost elsöpörte a nagy forradalom, — így érveltek többek között — a nemzet halálra ítélte s ennek következtében nemcsak ő, hanem a rendeletei is semmiesek.

A mészárosok ügyében a felsőbíróság fogja kimondani a döntő-

szót, de addig is a mészárosok kinyitották üzleteiket és a maximális áron árúsítják a húst

Irodalom, művészet

* A városi színház heti műsora. Kedd: Kék frakk. C. bérlet. Szerda: Román előadás. Csütörtök: Kék frakk. A. bérlet. Péntek: Áruoló melódiák. Operett-bemutató. B. és premier-bérlet. Szombat: Áruoló melódiák. C. bérlet. Vasárnap d. u.: Hazudik a muzsikaszó. Este: Áruoló melódiák. A. bérlet.

* A tegnap bemutatott Kék frakkban a francia vigjátékirodalom minden ötletét, humorát összesűrűsítették. A Kék frakk kedden és csütörtök este kerül még színre.

* Nagy Géza fényképész műterme állandóan d. e. 9-től d. u. 6 óráig (vasárnap és ünnepnapokon is) a közönség rendelkezésére áll. Műterem: Arad, Bul. Reg. Maria (v. Andrassy-ut) 22. sz., földszint, megyeházzal szemben.

* Lázás izgalommal készül a városi színház énekes személyzete hetek óta a péntek esti operettbemutatóra. A bécsi színházak slágerdarabja: az Áruoló melódiák kerül először színre. Az Áruoló melódiák Bécsben óriási sikert ért el és Budapesten csak hetek múltán kerül színre a darab. Az aradi színház szerezte meg a külföldi színházak közül elsőnek az operettet, mely szép librettójával, meséjével, fülbemászó melódikus zenéjével Aradon is pár nap alatt népszerű lesz. Az Áruoló melódiákban a szintársulat összes elsőrendű énekes színészei lépnek fel. Az új operett pénteken, szombaton és vasárnap este kerül színre.

* Haladás-előadás. A szombati esőben is szorgalmasan megtöltötte a Kulturpalota nagytermét a Haladás közönsége. Erről az áldozatkészségről emlékeztek meg a megnyitó szavak is, amelyek után Melicher Irén kitűnő szavalatával indult meg a tartalmas műsor. Szép sikere volt a szereplők között Faludy Károly színművésznek, akit sokszor szólított a függöny elé a közönség öszinte tapsa. A kíséret Gellért Pál karmestert dicséri. A szünet és heti jelentés után Anyos Blanka kötötte le néhány percre a közönség figyelmét egy hosszabb történelmi tárgyú Endrődi-költéménnyel. Báró Hahn Edmund sajtószerményü és kiadás alatt álló két zongora darabját: Pusztai emlék és Salon Walzer — játszotta el teljes művészettel, a publikum öszinte tetszése mellett, mire egy kedves és hangulatos mozgókép és a záró szavak bezárták a műsort.

* Steinitzer és Török fényképészeti szalonja Bul. Reg. Maria No. 16., a Pannonia szállodával szemben, nyitva van reggel 9 órától! (a déli órák alatt is) este fél 7 óráig.

* Krisztiániában megbukott Schnitzler „Reigen”-je. A napokban volt a bemutatója — mint Krisztiániából jelentik — Schnitzler Artur Reigen-jének. A közönség hüvösen fogadta a német író realista színpadi művét, a sajtó pedig kivétel nélkül tiltakozik az ellen, hogy a darabot továbbra is műsoron tartás. Az Aftenposten nem óhajtja a rendőrség közbelépését, mert tiltakozik minden cenzura ellen, de követeli, hogy az igazgatók maguk gyakorolják ezt a cenzurát, ha pedig ilyen „erkölcstelen” darabot színpadra hoznak, vállalják érte a büntetőjogi felelősséget.

HIREK.

Újabb házbeomlás.

(A lakók kamarákban vannak.)

Ugy látszik, hogy állandó rovatot kell nyitnunk az aradi házbeomlásokról. — Csak a vasárnap Aradi Közlönyben számoltunk be egy háznak az összedőléséről és ma ismét házbeomlás történt Aradon. A napokig tartó esőzés átázta a roskadó házak falait és a legjobb esetben a menyezeten becsurgó víz áztatja és teszi tönkre a butorokat és veszedelmessé az ilyen lakásokban való tartózkodást. Az esős időjárásnak súlyosabb következményei, a gyakran ismétlődő házbeomlások. Tegnapelőtt este a Botond-utcában dőlt be egy épületnek a tűzfala. A hatalmas súlyú fal ráesett a házra, a melyből rémülten menekültek a lakók. Szerencsére a gyorsan odaérkező tűzoltóknak, sikerült a házat gerendákkal alátámasztani és így egyelőre mentesíteni a beomlástól. A beköltözés azonban életveszélyes, mert a ház összeomlása minden percen várható. A lakók az udvarban lévő kamarákban helyezkedtek el.

— A trónörökös pár utazása. Bucurestiből jelentik: Károly trónörökös és felesége Helena hercegnő ma a hátra utaztak Zsófia görög királyné fogadására. (Rador.)

— Haldoklik a montenegrói exkirályné. Bécsből jelentik: Milna montenegrói özvegy anyakirályné, aki férjénél nem lévő leányaival Xénia és Vera hercegnőkkel és Pótar herceggel a Nizza mellett levő Antibesben egy villában lakik, huzamosabb idő óta néhány héttel ezelőtt megbetegedett. Az özvegy anyakirályné bécsi hozzátartozóihoz most távirat érkezett, hogy Nikita özvegyének állapota reménytelen. A meghülésből származó betegség valószínűleg közeli katasztrófát fog maga után vonni.

— Kinevezések. Az aradi pénzügyigazgatóságához ma érkezett meg az igazgatóságához szolgáltatásra beosztott három pénzügyőri szemléző főszemlésszé való előléptetése. *Braskovicza Traján, Parvu Miklós és Oprean Jenő* szemlésszeket nevezték ki főszemlésszékké.

— A párisi angol nagykövet nagybeteg. Londonból jelentik: A Gréve szerint a párisi angol nagykövet tüdőgyulladásban megbetegedett.

— Házasság. Eliás Jakab és Lantos Emma házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Úres lakás. A lakásbérbeadó hivatal közli, hogy Marian Sándor Aradról való eltávozása következtében a Strada Eminescu (Déák Ferenc-utca) 18. szám alatt egy két szobás lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel együtt megfűtesedett. A lakás elnyerése céljából kérvényeket 17-ikéig lehet benyújtani a hivatalhoz.

— Állami tisztviselők kongresszusa. Bucurestiből jelentik: Az állami tisztviselők kongresszusát a kormány tilalma dacára megtartották. Elhatározták, hogy március 25-én újból összeülnek és akkor fogják határozni magatartásuk felett. (Rador.)

— Előléptetés. Dr. Farkas László ineni (borosjenői) járásbíró a VII. fiz. oszt. 2. fokozatába nevezték ki.

— Az Infratirea vádial. Cluj-ról (Kolozsvárról) jelentik: Az Infratirea vádjainak ügyében Copesca királyi ügyész ma beidézte Türkler József plébánost. A plébános egy újságíró kérdéseire kijelentette, hogy az ügyészséghez feljelentés érkezett, amelyben közlik, hogy a főtéri templom oltára mellett oldalon két angyalt tartja a magyar címert. Panaszt tettek ezenkívül, hogy a katolikus hívek augusztus-20-án, Szent István király napját megünneplik. A plébános a vádakra vonatkozólag megtagadta a felvilágosítást és csupán azt jelentette ki, hogy a címer eltávolítását csakis felettes hatóságának, utasítására rendelheti el. A kihallgatásról jegyzőkönyvet vettek fel. (Rador.)

— Halálozások. Stojkovits Sándorné szül. Pietsék Emilia folyó hó 12-ikén d. u. fél 5 órakor életének 51-ik, boldog házasságának 29-ik évében, egyetlen gyermeke elvesztésének bánatában bekövetkezett betegsége után meghalt. Földi maradványai folyó hó 14-ikén d. u. 4 órakor fognak Píata Catedralei (Tökölly-tér) 6. sz. gyászházban beszenteltetni és Brádra elszállítani, ahol f. hó 16-ikán d. u. 4 órakor újabb beszentelés után a családi sírkertben örök nyugalomra helyezni.

Emhő Istvánné született Fürst Matild pancotai uriaszony hirtelen elhunyt. Temetése nagy részvét mellett tegnap délután ment végbe Pancotán.

— Hazaviszik Kossuth Lajos Tódor hamvait. Budapestről jelentik: Az Echo de Danube szerint, Kossuth Lajos Tódor, Kossuth Lajos fiának hamvait, aki Itáliában halt meg, hazahozzák Magyarországra és a Kossuth-mauzoleumban temetik el.

— Sztrájk egy főgimnáziumban. Dészről jelentik: Az állami főgimnázium hetedik osztályának növendékei ma sztrájkba léptek. A sztrájk egy tanáruk ellen irányul. Az igazgatóság feljelentésére az ügyészség megindította az eljárást a feljelentők ellen. (Rador.)

— Evangelikus fakultás a budapesti egyetemen. Budapestről jelentik: Az Erzsébet Tudományegyetemen evangélikus hittudományi kart állítanak fel. A hittudományi kar egyenlőre Sopronban működik.

— Tánckola. Gencsyné kezdő tánckolonja szerdán este 8 órakor kezdődik.

— Akik az esővízcsatornákat lopják. Budapestről jelentik: A rendőrség nyolc tagu tolvajbandát fogott el, amely a házakról az esővíz leveztető csatornákat több utcában ellopta. A tolvajbanda fiatalokból áll. A rendőrség számos orgazdat is leirtóztatásba helyezett.

— Öltöző-asztala hiányos, ha nincs rajta Brázav kölnivíz. Kapható mindenütt.

Két ségai utca veszedelme.

(Összedőléssel fenyegetnek a házak. — Az építészeti bizottság szemléje.)

Az esőzések következtében súlyos katasztrófa fenyegeti Arad külvárosának: Ségának két utcáját. Ma jelentés érkezett a városi mérnöki hivatalhoz, hogy a Veril (Drégely) utca és a Joan Weitzer (Vass Gereben) utca összes házai a felgyülemlett esővíz és talajvíz következtében *bedőléssel fenyegetnek*. A két ségai utca majdnem minden háza víz alatt áll, sőt a lakószobákban csaknem lehetetlen a tartózkodás, mert telve vannak talajvízzel. A házak falai repedeznek, az átázott talaj nem bírja a falak súlyát és itt-ott súlydeni kezd. A helyzet katasztrófális, mert nincs kizárva, hogy az egymás mellé épített házak közül valamelyik *bedől* és akkor mint a

— Elsüllyedt hajó. Athénból jelentik: A Pireus és Arzonál közti szolgálateljesítő kikötőhajó Pytalia szigetnél a viharban elmerült. A hajón levő négyszáz emberből kétszáz a habokban megfulladt.

— Merénylet egy munkásvezér ellen. Barcelonából jelentik: Salvado Segui szakszervezeti vezér ellen revolvermerényletet követtek el, mely halálosan megsebesítette.

— Elárverezték Caruso hagyatékát. Rómából jelentik: Newyorkban elárverezték Caruso hagyatékának legértékesebb részét, a művészeti gyűjteményét. Az árverésen 152 ezer dollár folyt be.

— Forrongás Írországban. Dublinból jelentik: Egész Írországból összeütközéseket jelentenek, melyeknek mindkét részről számos halottja és súlyos sebesültje van. A hatóságok számos letartóztatást eszközöltek.

— Megjelent az adótörvények magyar fordítása. A pénzügyminisztérium engedélyt adott dr. Papp János nagyváradi kereskedelmi kamarai titkárnak, hogy az új adótörvényeket magyar nyelvre lefordítassa. A lelküismeretes, hű fordítás, amely minden adófizetőnek előnyös szolgálatokat fog tenni, csinos fizetben most jelent meg s megrendelhető a fordítónál Nagyváradon. Ára 30 lel.

— Négymillió család házvásárlással. Budapestről jelentik: Schreiber Ernő és Kászonyi Sándor állásnélküli magánhivatalnokok Áruforgalmi Vállalat címen kereskedelmi irodát nyitottak. Számos megbízások után Mayer Rudolf berlini gyárosról négymillió koronát vettek fel előlegül egy bérpalota megvételének lebonyolítására, de végül kiderült, hogy Schreiberék a palota eladásával nem is voltak megbízva. A gyáros feljelentésére a rendőrség bevezette a nyomozást és megállapította, hogy az egyik szelvényes Schreiber megszökött, Kászonyit pedig letartóztatták. Schreiber körözik.

— Bérkocsisok kérelme. Az aradi bérkocsisok küldöttsége jelent meg ma délelőtt dr. Angel István polgármesternél és kérte, hogy a város ne emelje fel a bérkocsisok létszámát, mert a jelenlegi létszám mellett is alig tudnak megélni. A polgármester kijelentette, hogy írásban adják be

kártyavárak egymás után omlanak össze a két utca összes házai. Ségai lakosai kétségbeesetten várják a katasztrófa bekövetkezését, mert alig van remény arra, hogy segítséget lehessen nyújtani. A Holtmaros kimélyítése megszüntetné a talajvizet, azonban a kotró munkálatok olyan összeget emésztene fel, amelyekkel nem rendelkezik a város. Holnap délelőtt a város építészeti bizottsága ki- száll a helyszínre s a vizsgálat alapján javaslatot fog tenni, hogy van-e mód arra, hogy megmentésék Ségai két utcájának házait, vagy pedig az utcák összes lakóit kilakoltassák, hogy legalább emberélet ne legyen veszélyeztetve.

kérésüket a bérkocsisok és amennyiben a város méltányosnak találja, teljesíteni fogja azt.

— Értesítés. Az aradi ügyészség a következőket közli: Azt tapasztaltuk, hogy némely lapok és folyóiratok előzetesen keltevez jelennek meg és ilyképpen nem kerültek bemutatásra, jöllehet, a sajtótörvény 7. szakasza értelmében a megjelenés időpontjában bemutatandók lettek volna. Ezek a lapok és folyóiratok tehát a törvényes rendelkezések kijátszásával kerülnek forgalomba. Felhívjuk ennél fogva az összes szerkesztőseket, hogy szüntessék be az előzetes keltevezést és hogy a lapokat lássák el azzal a kelettel, a mellyel az tényleg megjelenik s a mely időpont felelősségük kezdetét jelenti, mely nem is lehet más, mint a tényleges megjelenés napja.

— Tüdőgondozók gyermekek részére. Ileana román kir. hercegnő ma felhívást küldött az aradi tanfelügyelőséghez, amelyben felkéri az aradi tanítókat, hogy indítsanak gyűjtést az iskolákban tüdőgondozó gyermekórházak felállítására. A kir. hercegnő egy nagyszabású jótékony akció élén áll, mely románia területén jótékony adományokból több tüdőgondozó gyermekórházat akar felépíteni. Már Bucurestiben jelentős összeg gyűlt össze erre a nemcsé célra és ezért az első ilyen gyermekórházat Bucurestiben építik fel. A tanítók holnap hívják fel a gyermekeket az adakozásra, de a felhívás a jószívű emberekhez a hirdetőoszlopon is megjelenik.

— Párisi divatmodellek bemutatása Aradon. Holnaptól, e hó 13-ikától kezdve, néhány napon át rendkívül érdekes kiállítás helye lesz a Salon Artistique. Beck Leopoldina budapesti divatszalonjának eredeti tavaszi divatmodelljei (párisi kreációk) kerülnek bemutatásra és kiállításra. A divatkiállítás csak néhány napig tart, a modellek megtekinthetők délelőtt 10—1-ig és délután 3—7-ig a Salon Artistiqueben (Fischer Eliz-palota).

— Öngyilkosság. Ma délelőtt telefonon jelentették az aradi ügyészségnek, hogy Banciu György paulisi lakos felakasztotta magát. Az öngyilkosság oka ismeretlen. Az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

— Spanyol segítség Einstein tanárnak. *Madridból* jelentik: As ideérkezett Einstein tanárt nagy tisztelettel fogadták a közélet és a spanyol tudományos élet reprezentálásával. A fogadtatáson résztvett XIII. Alfons király is, aki dr. Einsteint a spanyol tudományos akadémia levelező tagjává nevezte ki. A spanyol közoktatásügyi miniszter ígéretet tett és egyben kijelentette, hogy tisztában van azzal, hogy Einstein hazája, amelyet a háború súlyosan érintett, nem adhat kutatásai számára megfelelő anyagi eszközöket. Igérete abban áll, hogy Spanyolország a kutatásokhoz szükséges pénzeszeget azívesen Einstein rendelkezésére bocsátja és megtiszteltetésnek fogják venni, ha Einstein a felajánlott segítséget igénybe veszi. A miniszter szavait a király is megerősítette.

— Eszláry Károly fogvamarad. *Budapestről* jelentik: A vizsgálóbíró szabadlábra helyezte Eszláry Károly banktisztviselőt, aki agyonlőtte Friewaldszky Andrást, a Wiener Kommerzialbank titkárát. A vizsgálóbíró végzését a királyi ügyészség felfolyamodta, aminek helytadva a budapesti büntető-törvényszék vádpanácsa elrendelte Eszláry további fogvatartását. Eszláry a vádpanács döntése ellen a királyi ítélőtáblához folyamodott fel, ahol Degré Miklós kuriai bíró tanácsa foglalkozott az ügygel és elutasítva Eszláry felfolyamodását, elrendelte, hogy Eszláry továbbra is fogvatartassék.

— Kifosztott selyemgyár. *Berlinből* táviratozzák: A Potsdam mellett levő Negawesben a Michols & Co. berlini cég selyemgyárát egy rablóbanda teljesen kifosztotta. Éjjel 11 óra tájban körülbelül 15 fegyveres bandita hatolt be a gyár udvarába, az ott tartózkodó éjjeli őrt leütötte, a nála levő kulcsokat elvette és minden gyárhelyiséget felnyitott. A helyiségekben levő a szövöszékekről frissen leszedett selymet mintegy 15 millió márka értékben elrabolták. A szövöszékeken levő selyem lefejtése több órát vett igénybe, amely idő alatt a rablók teljesen nyugodtan dolgoztak. A rablás elkövetése után nyomtalanul eltűntek.

— Gyilkosság vagy szívszélhűdés? Szenzációsan ígérkező halálesetről értesítették ma az aradi rendőrséget. A Grivitei (Miklós) utcában halva találták Pasca János aradi bérkocsist a kora reggeli órákban és a járőrelők arra gondoltak, hogy az öreg ember rablógyilkosság áldozata lett. A rendőrség nagy apparátussal vonult ki a haláleset színhelyére, kordont vont a holttest körül és megkezdték a nyomozást, amely egy szürke halálozási hírre tömörítette a Grivitei (Miklós) utca és környékének szenzációs bün-

ügyét. A rendőrség részéről Miscuta rendőrkommissárius és Pascuti dr. ügyeletes rendőr orvos ugyanis megállapították, hogy Pasca János halálát szívszélhűdés okozta.

Kaiser Boraxtól a fog Megromlani sohse fog.
— Börönd árak, uti készletek, női ridikülök, sport-árak, futballok, teniszverők és labdák, játékaruk nagy választékban Hegedűs cégnél.

Laguna-város Aradon.

(Egy kis séta a Mosóczy-telepen.)

Ma végre kisütött a nap, felragyogott a Mosóczy-telep lakói felett a kék menyboltozat, de tegnap még borus volt, esett az eső és igen sivár és aggasztó volt a helyzet a sártengerben. Akit tegnap, tegnapelőtt és az utóbbi napokban a Mosóczy-telepre vitt a sors, csodás dolgokat mesélhet el a vasárnapi kávéházi asztal mellett az aszfaltváros benlakóinak. Az egész telep egyetlen hatalmas sártenger. Arad város lakosságának mintegy tizedrésze lakik ebben a laguna-városrészben. Hatalmas, mély és folyékony sárréteg borítja az uttestet, gyerekek, ha kitéved, botokkal horgásszák ki nyakig érő sárból és a felnőttek részére is lehetetlen a közlekedés. És tragédiák is történnek a sár miatt. Szombaton éjjel orvos kellett egy betegnek. Amíg az orvoshoz eljutottak és amíg az nagy kerülő utakon a beteg ágyához elérhetett, már halottat talált. Ki tudja egy oltás, vagy más orvosi beavatkozás nem menthette volna-e meg az életnek? Egy ember kiszenvedett, mert nem kaphatott idejekorán segítséget — Arad egyik városrészét nem lehet sem gyalog, sem pedig semmiféle közlekedési eszközzel megközelíteni. Ségát előnti az árvíz, kiárad a Holtmaros, mert nincs pénz, kikotorni a fenekét. A Mosóczy-telepet előnti a sár, mert nincs pénz és nincs munkás árkot vonni az ut mentén. Miért nincs?

Meggyilkolt

francia tiszték.

Poincaré szigorú megtorlást ígér.

Düsseldortból jelentik: Tegnap Recklinghausen mellett a bueri uton egy francia lövész-főhadnagy és egy hadnagy holttestét találták. A két tisztet revolverfegyverekkel gyilkolták meg. A bueri polgármestert, a rendőrfőnököt és két tekintélyes polgárt letartóztattak. A kávéházakat és színházakat bezárták. A kettős gyilkosság ügyében a vizsgálat folyik.

Berlinből jelentik: A bueri francia tiszték gyilkosait eddig még nem sikerült kézrekeríteni. A francia katonai parancsnokság szigorú hadállapotot rendelt el. Gelsenkirchenben két német polgár jelentkezett a hatóságoknál és elmondották, hogy szemtanúk voltak, mikor a francia tiszteket a francia katonák agyonlőtték, Buer városára a francia hatóság százezer márkát büntetést vetett ki. Ha a tetteseket nem kerítik

kézre, újabb szigorú intézkedéseket tesz Franciaország.

Párisból jelentik: Poincaré kijelentette, hogy a tiszték meggyilkolását irgalmatlanul meg fogjuk torolni.

— Megtesszük az intézkedéseket, mondotta, hogy a német nacionalista szövetségek üzelmének véget vessünk. Megígérem, hogy nem fogunk irgalmat ismerni.

Magirot hadügyminiszter szemleutjában a gyilkosság hírére Buerbe utazott és a két holttestet feldiszipette a becsületrend keresztjével. Hír szerint valamennyi politikus követelni fogja, hogy a Ruhr-haderőt új csapatokkal megerősítsék.

Essenből jelentik: A francia tiszték meggyilkolásának részletei ismeretlenek. Vannak, akik azt állítják, hogy a tettesek belga katonák ölték meg, akik összeveszték a francia tisztekkel.

Szabadonbocsájtották a Kommerzialbank igazgatóit.

A bűntény zárlat feloldását kéri.

Budapestről jelentik: A budapesti büntetőtörvényszék vádpanácsa szombaton hozta meg határozatát a Wiener Kommerzial-bank letartóztatott igazgatóinak ügyében. A vizsgálóbíró, mint ismeretes, Lukács Nándort és Baron Brunót szabadlábra helyezni rendelte, ami ellen az ügyészség felfolyamodott. Ellenben a vizsgálóbíró a négy bankigazgató fogvatartását rendelte el. A vádpanács az ügyészség felfolyamodását elutasítva, elrendelte Lukács Nándor és Baron Brunó azonnali szabadlábrahelyezését, még pedig a vizsgálóbírói indokok alapján. Ugyancsak szabadlábra helyezni rendelte Gál Lászlót, a Wiener Kommerzialbank cégvezetőjét, aki ellen mindössze csak 100 ezer korona károsodást jelentettek be. Ezenkívül Márkus Sándort a vádpanács 6 millió korona óvadék letétele ellenében szabadlábra helyezni rendelte. Baron Ottó és Pogány Miklós terhelteket a vádpanács továbbra is fogva tartotta. Lukács Nándor, Baron Brunó, Gál László, szombat délelőtt elhagyták a fogházat. Az ügyészség Márkus Sándornak óvadék ellenében leendő szabadlábrahelyezése ellen felfolyamodást jelentett be a táblához. Márkus Sándor így továbbra is fogva marad.

Több, mint másfél heti fogság után tehát vissza nyerték szabadságukat: Lukács Nándor, Baron Brunó és Gál László. A vádpanács magáéva tette Lukács és Baron védőinek, Désy Géza dr. és Halász Miklós dr. ügyvédeknek előterjesztését, amely szerint a Lukács Vilmos és fia bankcég nevezett két belfelja a Kommerzialbankkal ugyanolyan üzleti összeköttetésben állt, mint sok száz más ügyfél, Baron Brunó és Lukács Nándor ellen az egyetlen vád pont az volt, hogy egy dollárüzletből kifolyólag megkárosították volna a Kommerzial bankot, a terheltek azonban bebizonyították, hogy e dollárüzletből, a Kommerzial bank mulasztása következté-

ben 300.000 Koronányi kárt szenvedtek.

Budapestről jelentik: A Wiener Kommerzial bank igazgatói vagyonuk feloldását kéri és kérésüket azzal indokolják, hogy ők csak apró visszaélésekkel vannak vádolva és ezért több milliós értékeket foglalt le a rendőrség.

Unger Ernő sikere.

(A budapesti lapok elismerése az aradi dirigénarról.)

Unger Mórnak, a kitünő aradi zenetanárnak fiáról, Unger Ernőről, újabb nagy sikert jelentenek az „Aradi Közlöny“-nek. A nagytehetségű fiatal dirigens, aki a budapesti zeneművészeti főiskola tanára és mint ilyen, már eddig is számos kiváló eredményét jegyezték fel a magyar főváros zenekritikusai, február 14-én este a Főiskola szinpadjára elment, egy filharmonikus zenekar élén kivülről dirigálta Puccini „Bohémek“-ét, amelyet az intézet növendékei énekeltek és adtak elő. A budapesti lapok egyhangú elismerése és ünneplő sorai bizonyítják, hogy Unger Ernő talentuma messzire kimagaslik a pesti zenei életben. Az opera dirigálása után Hubay Jenő magához ölelte a fiatal dirigénst és így szólt:

— Most már igazán közöttünk a helyed, fiam!

A világhírű mester elismerésén kívül itt adjuk a pesti lapok egyes recenzióit, illetve ama kritikai passzusokat, amik Unger szereplésére vonatkoznak:

A „Világ“ így ír: „Meglepő karmesteri talentum Unger Ernő, övé a siker orozslánrésze.“ A „Neues Pester Journal“ kritikusa, dr. Diósy így vélekedik: „Az előadás zenei vezetéséért egészen külön dicséret illeti meg Unger Ernőt, aki a szinpad és a zenekar céltudatos és energikus összhangját fölülte tehetséges és reményteljes karmesteri érzéssel biztosította.“ „Az Ujság“, dr. Gajary István: „Az operát Unger Ernő tanította be és vezényelte is. Olyan figyelemre méltó karmesteri képességekről tett tanubizonyosságot, hogy jövő fejlődése elé a legnagyobb reménységgel tekintünk.“

Az aradi közönségnek nyilván öröme és büszkesége lehet ez a második Unger, akinek kvalitásai jóval túlnőnek a megszokott aradi művészkarrierek banális mértékén.

— Pusztító tűzvész. Lisszabonból jelentik: Coimbra-ban egy régi nagy házban, mely részben fából épült, éjnek idején tűz keletkezett, mely teljesen elpusztította az épületet. A tűzvész hihetetlenül gyorsan végzet a favázás épülettel, úgy hogy a háznál néhány perc múlva lángokban állt és összedőlt. A ház romjai hetven embert temettek maguk alá, akik közül tizen meghaltak és hatvanan súlyosan megsebesültek, közöttük sokan a helyszínén megjelent mentők közül is. A városban nagy szomorúságot keltett a tüzeset és a gyász jeléül valamennyi üzletet zárva tartották az áldozatok temetése napján.

TUNGSRAM A legjobb villanykörte! Mindenütt kapható!

Németország javaslatot tesz.

(A Cuno-kormány szilárdan áll. — A brüsszeli konferencia.)

Newyorkból táviratozzák: Itt nagy feltűnést keltett az a komoly, nagy vett hír, hogy a német kormány javaslatot készült tenni Franciaországnak. Erre magyarázták, hogy Hughes elhalasztotta délaméri utazását.

Majnafrankfurtból jelentik: Stressemann képviselő itt tartott beszédében a következőket mondotta:

elérkezett-e már a közváltás időpontja.

Londoni jelentés szerint az angol megszállási zónának a francia szállítások felhasználása dolgában létrejött egyezmény főbb pontja a következők: A francia hatóságok legfeljebb napi tíz vonatot irányíthatnak a kölni szakaszon át. Ezen vonatjáratok nem szolgálhatnak francia csapatok megerősítésére, legfeljebb csak ellátására és felváltására, ugyszintén nem szolgálhatnak a Ruhr-vidéki szénnek Franciaországba való szállítására.

Berlinből jelentik: Poincaré ma utazik Brüsszelbe Theunissel tárgyalni. A tárgyalás napirendjén sem a jóvátétel, sem pedig a közváltás nem szerepel. Mégis arra számítanak, hogy Poincaré érinti majd ezeket a kérdéseket. A brüsszeli konferencia után lehet csak majd a helyzetet megítélni, hogy

Közgazdaság.

Az Aradi Általános Takarékpénztár közgyűlése.

Az Aradi Általános Takarékpénztár vasárnap délelőtt tartotta tizenegyedik évi közgyűlését. A közgyűlést dr. Baross Lajos intézeti elnök vezette, aki a gyűlést megnyitva, megállapította, hogy nyolcvan részvényes 35200 részvény képviselőjében jelent meg. Faragó Rezső vezérigazgató terjesztette elő az igazgatóság évi jelentését, amely szerint az intézet betétei tíz millió emelkedéssel mintegy huszonöt milliót tesznek ki; a forgalom a megelőző évnél több mint kétszeresét tette ki. A nyereség az előző évről áthozott összeggel együtt 608.932 lei, a melyből az igazgatóság javaslatának elfogadásával 12 százalékos osztalék, azaz részvényenként 12 lei kerül kifizetésre, a tartalékalap gyarapítására 100 ezer lei fordítatik, az alapszabályszerű jutalékok kifizetése után 62.418 leit az 1923. évi nyereségszámlára visznek át. A közgyűlés elfogadta az igazgatóság javaslatát, amely szerint megbizta az igazgatóságot, hogy a részvénytökének hat millió leiről kilenc millió leire való felemelése céljából, az általa alkalmasnak tartott időben új részvényeket bocsásson ki. A tőkeemelés végrehajtása után az intézet saját tőkéi tíz milliót fognak meghaladni. A közgyűlés sajnálattal vette tudomásul Vertán István igazgatósági tag lemondását és működése felett elismerését fejezte ki. Az igazgatóságban ezzel megüresedett helyet Faragó Rezső vezérigazgatóval töltötték be.

A valutapiac.

Aradi valutaárak. (Március 12.) Francia frank 13.60, svájci frank 41.70, angol font 1030, dollár 221, márka 0.0150, magyar korona 0.0590, osztrák korona 320, szokol 6.30, dinár 2.10, lira 10.30. — *Devizák:* Budapest belföldi 18, külföldi 13.70, Bécs 325, Berlin 0.0115, Páris 13.40, Zürich 41.60, Milano 10.65, London 1040, Prága 6.60, Belgrád 2.25, Newyork 223.

Bucuresti tőzsdézárás. (Március 12.) Páris 13.25, Berlin 0.0110, London 1045, Newyork 220, Milano 10.45, Zürich 41.50, Bécs 0.0031, Prága 6.60, Budapest 0.0750. — *Valuták:* Napoleon 820—830, márka 0.0160—165, léva 018.120, török lira 1.25—1.30, angol font 1020—1030, francia frank 13.75—13.80, svájci frank 41.50—42, lira 10—10.25, drachma 2.70—2.80, dinár 2—2.05, dollár 218—220, lengyel márka 0.0060—65, osztrák korona 0.0031—32, magyar kor. 0.0750—8, szokol 6.25—6.30.

Zürichi nyitás. (Március 12.) Berlin 0.0260, Newyork 535.50, London 2523, Páris 32.45, Milano 25.70, Prága 15.95, Budapest 0.1725, Belgrád 5.65, Bucuresti 2.50, Varsó 0.0120, Bécs 0.007450, bélyegzett 0.007475.

Zürichi zárás. (Március 12.) Berlin 0.0259, Amsterdam 212.15, Newyork 535.50, London 2524, Páris 32.45, Milano 25.72, Prága 15.95, Budapest 0.17375, Belgrád 5.65, Bucuresti 2.50, Varsó 0.0120, Bécs 0.007450, bélyegzett 0.007475.

Budapesti devizaközpont jegyzése. (Március 12.) Napoleon 11400, angol font 14380—14680, dollár 3050—3125, francia frank 185—195, osztrák korona 0.0440—4.60, lei 14—15, szokol 90.50—94.50,

svájci frank 570—590, dinár 30.50—32.50, lengyel márka 0.07—8, léva 18—19, hollandi forint 1210—1240, márka 0.15—17, lira 148—152.

Oriási vámcshalások.

(Az üres spiritusz hordók. — Számos bécsi kereskedőt és speditőrt letartóztattak. — Milliókkal károsították meg az osztrák államot.)

Bécsből jelentik: A bécsi fővámszolgálat igazgatósága hónapok óta vizsgálatot folytat óriási méretű és évek óta folytatott sorozatos vámcshalások ügyében. Az osztrák államot évek óta az orránál fogva vezető egy jól megszervezett, kereskedőkből és szállítókból álló társaság és az eddigi megállapítások szerint több millió koronával károsították meg a nem tulságosan gazdag osztrák államot. A csalásokat a következő módon vitték véghez:

Cseh-szlóvákiából nagymennyiségű spirituszt szállítottak Bécsbe, amely, mint Jugoszláviába küldendő ugynevezett „transit”-árúnak volt jelezve. A nyomozás folyamán megállapítást nyert, hogy Bécsben a spirituszos hordókat kiürítették, a spiritusz helyett vizet töltöttek bele és így további tótták Jugoszláviába, ahol valószínűleg a csalásban ugyancsak részesek minden reklamáció nélkül átvették a spiritusznak jelzett vizet. Az ílymódon Bécsben kizárólagos spirituszt aztán könnyű volt olcsó áron forgalomba hozni, hiszen a rendes vám és adó helyett csak csekély transit-költségeket fizettek. A bécsi-láncrekedelelem piaca ezért volt évek óta ellátva bőségesen olcsó spiritusszal. Hogy az osztrák államot ílymódon mennyivel károsították meg, arra elég megemlíteni, hogy egy liter tiszta alkoholnál 11.520 korona vámot és 23.240 korona adót kell fizetni. Az állam kára egy liter alkoholnál tehát 35.000 korona.

Ehhez a ravasz módon keresztülvitt csaláshoz meglehetősen nagy apparátus volt szükséges. A kereskedőkön kívül a speditőröknek és vámszolgálatnokoknak egész légiója volt benne részes. A transit-áru t. i. raktárakban van elhelyezve a továbbítás napjáig. Majd nem minden szállítónak külön raktára van, a kicserélési műveleteket tehát a szállítók és az ellenőrző vámszolgálatnokok tudta nélkül nem volt lehetséges végrehajtani. A nyomozással foglalkozó hatóságokat még az az érdekes kérdés foglalkoztatta, hogy milyen módon intézték el az átvételeket Jugoszláviába, mert ha ott kifizették a vámot, akkor a nyereségük lényegesen kevesebb, mint ahogy most azt a fővámszolgálatnál gondolják. Tekintettel arra nézve, hogy Jugoszláviában kevesebb adót és vámot kell fizetni a nyers szesze, mint Ausztriában, valószínű, hogy még ilyen módon is megtalálják a csalók számításait. Nincs azonban kizárva, hogy jugoszláv vámszolgálatnokok is résztvettek ebben a csalásban, a hol aztán talán valamilyen uton késleltették a vám kifizetését. Megjegyzendő, hogy erre nézve nincsenek adatok a vizsgálatot folytató vámszolgálat kezében, de ennek tisztázása miatt átirat a jugoszláv fővámszolgálathoz, hogy indítson vizsgálatot ebben az ügyben.

A bécsi rendőrség számos nagyszállító cég vezetőjét, több kereskedőt és ügynököt tartóztattak le és több vámszolgálatnok ellen indították meg a vizsgálatot. Ezek között van egy pár magasabb állami tisztviselő is. A nyomozás tovább folytatása érdekében a letartóztatottak neveit nem adta ki egyelőre a bécsi rendőrség.

Lopás egy ékszergyárban

(Véletlenül kézrekerült ékszer-tolvaj.)

Egy aradi ékszergyár tulajdonosa a napokban feljelentést tett a rendőrségen, hogy műhelyéből valaki állandóan lopkodja az arany- és ezüstport. A rendőrség megindította a nyomozást, amelynek során megállapította, hogy a gyár személyzete között van a tolvaj. Egy defektív állandóan figyelemmel kísérte az ott dolgozó munkásokat és a napokban észrevette, hogy az ékszerek véséséből lehulló aranyport egyik munkás kicserélte. Kiderült, hogy az aranypor helyett rézport tett a dobozba. A további nyomozás alapján a gyár négy munkása ellen indult meg az eljárás, akik mindnyájan részesek voltak az aranypor állandó lopásában. A gyár kára eddigi megállapítás szerint több mint tíz ezer lei. A gyár tulajdonosa ma délelőtt megjelent a rendőrségen, hogy a négy munkás elleni panaszát visszavonja. Azonban a lopás hivatalból üldözendő s így az ügy iratait a rendőrség áttette az ügyészségre.

Amíg egy detektív az ékszergyárban nyomozott, különös véletlen folytán egy ékszer-tolvajt sikerült elfogni. Waldmann Lajos ékszerészhez bement egy ember, aki aranyláncot akart vásárolni. Az illető siketnéma volt és jelekkel adta az ékszerész tudtára szándékát. Több értékes aranyláncot tettem eléje, de a siketnéma ember vásárlás nélkül távozott. Alig ment ki az üzletből, az ékszerész észrevette, hogy egy nagy értékű aranylánc hiányzik. Az eltávozott ember után sietett, aki egyenesen az ékszergyárba ment fel, hogy ott az aranyláncot értékesítse. A gyárban jelenvolt a nyomozást végző detektív. A mit sem sejtő siketnéma eladásra kínálta az aranyláncot. Ebben a pillanatban lépett be az ékszerész, aki megismerte a tőle ellopott láncot. A siketnémat letartóztatták. Igazoló okmányából kiderült, hogy Markovits István clujli (kolozsvári) ügynök. Markovits Istvánt ma átkísérték az ügyészség fogházába.

— VIDÉKI HÁTRALÉKOS T. ELŐFIZETŐINKHEZ! Vidéki előfizetőink közül ismét sokan mulasztották el az „Aradi Közlöny”-ért esedékes előfizetési összeget beküldeni, így a tartozás újra felgyülemlett. Felkérjük ezen elmaradt előfizetőinket szíveskedjenek a hátralékos lap előfizetési összegét haladéktalanul a fődélváltónak beküldeni, mert ellenkező esetben a lapnak címükre való kifizetését beszüntetjük.

Koldusok, akiknek házuk van.

(Eltoloncolják Aradról az idegen koldusokat. — Falusiak kényelmes megélhetése.)

Az utóbbi időben Arad főútcáin lépten-nyomon koldusokba ütközik a járó-kelő. Dacára annak, hogy egy szigorú miniszteri rendelet megtiltotta a koldulást és kötelezte a várost, hogy munkaképtelenjeit eltartsa, majdnem minden ház előtt, a Dácjától a Minorita templomig, csonka kezű sánta, nyomorék koldusok állanak. A rendőrség, hogy érvényt szerezzen a miniszteri rendelkezésnek, összefogdosta a koldusokat és átadta őket a városnak, mert a város köteles eltartásukról gondoskodni. A város azonban kénytelen volt őket szabadon engedni, mert a rendelkezés előírt népkönyv hák, dologházak nem állanak rendelkezésére. Végre ma délelőtt dr. Angel István polgármester érvényes intézkedésére megszűnt ez a kellemetlen mizéria Aradon. Ma délelőtt rongyokba burkolt

kolduscsoportot vezettek fel a városfőzára. Dr. Angel István polgármester tudomást szerezve erről, magához hívatta a koldusokat. Egyenként kihallgatta őket és kiderült, hogy a koldusok egy része a környékbeli községekől jött Aradra, hogy könnyű megélhetést biztosítson magának. Ezeket az embereket visszatoloncolják illetőségi helyükre. Vannak közöttük olyanok, akinek saját házuk van. Némelyik munkaképes, csak nem akar dolgozni, mert kényelmesebbnek találja ezt a mesterséget. Az egész csapatban csak két asszony akad, aki munkaképtelen és teljesen elszegényedett. A polgármester intézkedett, hogy a két asszony a szegényházban kapjon ellátást, a többieknek a koldulást szigorúan megtiltotta. A kolduláson ért embereket zentul a legszigorubb büntetik.

Mauzoleumot Madáchnak

(A költő a legrégebb magyar családából való.)

Losoncra jelentik: Az Ember tragédiájának lánglelkű költője, Madách Imre születésének százszünetes jubileuma alkalmából a Losoncon alakult Madách-síremlék bizottság, azzal a kéréssel fordult a magyar közönséghez, hogy halálának és kegyeletének levásaképpen járuljon hozzá Madách sír helyén fölláttandó emlékmű létesítéséhez, hogy ez méltóan hirdesse a magyar nemzetnek nagy fia iránt érzett megbecsülését.

A Madách-emlékbizottság elnöke, dr. Cifler János, ez alkalommal felhívja a magyar sajtót, a magyar irodalmi és kulturális szervezeteket és minden magyar embert, hogy tehetsége szerint, jóakarattal támogassa az ügyet, álljanak a szép eszmé szolgálatába, minden városba alakítsák meg a Madách-emlékbizottságot és mindenki adkozzék, gyűjtsön és buzdítson erre a célra.

Amikor a magyarság Madách Imre századik születésnapját ünnepli, egyes cseh lapok Madách magyar származását kétségbe vonják. Szláv eredetét igyekeztek kimutatni a nagy munkájában. Az Ember tragédiájában is szláv gondolkodást és eszmét találtak. A magyar tudományos és irodalmi körök nem vették komolyan ezt az új kísérletezést, de egyik-másik helyről mégis rámutattak azokra a kézzelfogható érvekre és alapokra, amelyek szerint képtelenek Madáchot a magyarságtól elvitatni. A Szózat egyik legutóbbi számában szintén foglalkozik Madách Imre származásával s hiteles adatokat közöl Balogh Béla nyugalmazott őrnagytól, amelynek fontosabb részét a következők:

A Madách-család az ország egyik legrégebbi törzsköcs ősnemes családjá, amelynek első megtelepedési helye Zólyom vármegyében a Garam-völgye volt s a sajtói ütközet után a tatárdulás korában már ősi nemesi birtokán lakott. Ezt a birtokadományozást IV. Béla király 1250-ben kelt oklevelével megerősítette. A Madáchok első ismert őse Radon comes volt, aki II. András király korában a birtokos nemes urak között szerepelt s a szerencsétlen muhi ütközet után a tatárok elől futó IV. Bélát a tengerpartig kísértte és vele ott időzött visszajöveteléig. Visszatértük után Radon és fia: Tamás, Madách, Miké és Tóbiás folytonosan a királyt udvarban tartózkodtak. Radontól származtak a már kihalt poltari Soós, mikesfalvi Zólyomi, Micsinszky- és a még most is virágzó sztrégoval Madách, balogi Balogh és báró radványi Radvánszky-családok, amelyeknek pedig minden tekintetben való magyarsága kétségtelen. Radon ősi magyarságát elfoglalt pozíciója is bizonyítja. Hogy egyik fiának Madách volt a keresztnév, ez nem igazolja a szláv származást, mert hisz többi gyermekeinek eredeti magyar hangzású neve volt. A Madáchok szlávcsága ellen vall Madách László esete is, ő ugyanis Mátyás királynak Podjebrad György cseh király ellen viselt hadjárataiban mint híres vitéz szerepelt és bajtársával, Jánossy Gáspárral együtt a cseh király Viktorin nevű fiát elfogták és győzelmiük jeléül Mátyás királynak átadták. E hőstett jutalmául Madách László Nógrád, Heves és Szabolcs megyékben kapott Mátyástól királyi adományokat. A család tagjai később is jelesül vitézkedtek a török ellen, békében pedig előkelő közhivatalokat visel-

tek és tudományosságuk révén a Literatus nevet is kiérdemelték. Ilyen családból származott a költő Madách Imre, akiben szláv vér egyáltalán nem volt, bármennyire is szeretnék az ő idegen származását kieszelni a csehek.

Valuta-ellenőrzés Kurticson.

(A pénzügyminisztérium intézkedése.)

A pénzügyminiszter rendeletet küldött az összes határmenti vámponthoz vezetőihez, s így a kurticsihoz is, amelyben az utasok szigorú ellenőrzését rendeli el, hogy valójában az országból ne csempészhesenek ki. A rendelet szövege a következő:

Belgazolódott, hogy az utóbbi időben egyesek — akik egyenesen ebből a célból utaznak — igen tekintélyes mennyiségű valutát csempésztek ki, aminek egyenes következménye azután a lei árfolyamának hullámlása és esése. Ezért elrendeljük, hogy az utasok ellenőrzését a jövőben különös szigorral végezzék, különösen az utasokat, akik külföldre utaznak. Megállapítást nyert, hogy ezek a csempészek visszaélnék a vámtisztviselők jóhiszeműségével és vagy hamisítják a valutakivitelit permist úgy, hogy abba nagyobb összeget írnak be, vagy a kiviendő pénzt szétosztják az utasok között.

Éppen ezért különös szigorral kell megvizsgálni azokat, akik bankok vagy pénzváltó intézetek tisztviselői és azokat, akikről megállapítható, hogy igen rövid időközökben többször utaznak külföldre. Megtörténik, hogy a vámok figyelmét kijátszák, az országot más vámponthoz hagyják el. — Hogy teljesen alapos lehessen az ellenőrzés, az egyik vámhivatal értesítse a többi vámhivatalt a sűrűn utazó egyénekről. Szükség esetén ezek neveit közölni kell a minisztériummal is. Hogy ezt az ellenőrzést végre lehessen hajtani, ebből a célból külön névsor vezetendő az összes kiutazókról és ebben fel kell tüntetni a pénzintézetek tisztviselőit és azokat, akik sűrűn, rövid időközökben külföldre utaznak. Ezeket a névjegyzékeket az ellenőrzést gyakorló vámtisztviselő alá kell hogy írja.

Mozi.

* Szerdától kezdődőleg ismét rendszeresen lesznek előadások az Urániában, amelyben szerdán „A vasnyolcas” című hatfelvonásos bűnügyi dráma kerül bemutatásra.

* Még két napon át, kedden és szerdán látható az Apollóban Ferrante, Nápoly hóhéra. Ez a kép bebizonyította, hogy a mozi győzedelmeskedett a színház fölött. Nem csupán külsőleg, nem egyedül abban, hogy nagyobb tömegeket vonz ma-

gához, hanem abban is, hogy művészi tekintetben is összehasonlíthatatlanul jobbat és többet nyújt, mint a színház. A világ legjobb írói, színészei, rendező-művészei működnek együtt a nagyszerű filmekben, olyan együttes, amilyen a világvárosok színházaiban sem található együtt. Ez az igazság a legteljesebb mértékben testet ölt a legújabb Dorian-filmiben, amely páratlan művészi eseményt jelent, izgalmas, érdekfeszítő cselekmények szórakoztatják a közönséget. Ferrante, Nápoly hóhéra — amelynek írója, rendezője és színésze egyetlen ember, Paul Wegener, a történelem legkegyetlenebb zsarnokát hozza elének, aki gonoszságában szinte fantasztikus nagyságot ér el, mignem neki is utjába kerül a nő, aki megindítja a lavinát, amely végül is eltemeti a vérszomjas zsarnokot.

* A koronázási film kerül bemutatásra csütörtökön az Apollóban. A monumentális film, amely a román történelem közelmúltjának legjelentősebb és legnevezetesebb történelmi eseményét örökíti meg, nagyszerű és hű képekben adja vissza az alba-illiai koronázás impozánsan nagyszerű fényét és pompáját, valamint hatalmas, gyönyörködhető formában hozza elének a ragyogó és nagyszabású bucuresti koronázóünnepségek valamennyi érdekes és jellegzetes momentumát.

* Dr. Mabuse az Apollóban. Vasárnap kerül színre az Apollóban dr. Mabuse, a legnagyobb sikerű német filmattrakció, amelyet Norbert Jacques hírneves regénye után Thea von Harbou, a Hindu sírmlék szerzője írt át filmre. A remekmű főszereplői: dr. Mabuse — Rudolf Klein — Rogge, Cara Carozza táncosnő — Aud Egede-Nissen, Ducky Thold grófnő — Gertrude Welker, Thold gróf — Alfred Abel, Wenk államügyész — Bernhardt Goetzke s kívülök még Huszár Károly és Anita Berber is fellépnek e monumentális filmben.

NYILTER.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtethetetlen jó férjem elhunytakor méretetlen fájdalommat bármiképpen is enyhíteni igyekeztek, ezúton mondok halás köszönetet:

1881 özv. Hartmann Béláné.

Emhő István úgy a maga nevében, valamint az összes rokonság nevében, fájdalommal megtört szívvel tudatja, hogy szeretett nőm

Emhő Istvánné

szül. Fürst Matild

elhunyt. Temetése folyó hó 12-én Páncota, fél 4 órakor ment végbe a gyászszertől.

Páncota, 1923. március hó.

Emhő István férj. Berta, férjezett Boros Vilmosné gyermeke. Boros Vilmos veje, Fürst Sándor, Fürst Mihályné, Fürst Ignácz testvérei. Fürst Mihály sógora. Fürst Sándorné, Fürst Ignáczné sógoróné. Boros Vanda, Boros Vilmos unokái. Spitzer Péter és neje, Fürst Rozsi, Fürst Olga, Fürst Irén, Fürst Mihály, Fürst Árpád unokahugal és öccsei. Az összes rokonok, jóbarátok és ismerősök. 18070

Briliánsárut, gyöngyöt, platinát, arany és ezüst árukat és hamis fogsorokat magas áron vesznek: Kun ókszerész, Arad.

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

JÓLFOZO zakácsoló jó bizonyítvánnyal felvétetik. Cim a kiadóban. 4000

PERFEKT német és magyar gépiro levezető felvétetik jó fizetéssel Finkelstein József cégnél, Strada Moise Nicoara 1. 13075

ROVIDARU engrosban jártas fiatal segéd azonnal felvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 18076

CSELÉDNÉK ajánkozik jobb leány csak vidékre (pusztára). Megkeresések „Dolgos” jellegre kiadóba. 1814

BOLÁRSZOLGA felvétetik. Erbeszkern Béla kereskedő. Str. Alexandri Gavra (Csernovits Péter-utca) 6. 18010

HAZVEZETŐNÖK ajánkozik vidékre magános urhoz szorgalmas intelligens fiatal nő. Cim: Wallinger hirdetőjében. 18211

MINDENES főzönőt szonnal felvesznek. Str. Cotului (Könyök-utca) 4., emelet 1847

MINDENES FŐZŐNŐ kis családnak jó fizetéssel felvétetik. Cim a kiadóban. 1846

KÉT tagú családhoz minden főzönő felvétetik Arad. Strada Crisan (Karolina-utca) 5. szám, földszint jobbra 10. 1340

ELŐNYOMDÁHOZ értő, románul beszélő kiszolgáló leányt keresek. Cim a kiadóban. 1339

SZOBALÉNY felvétetik Str. Greceana (Perényi-utca) 5. földszint jobbra, jelentkezni délután 1-2-ig. 1341

DEUTSCH-FRANZÖSISCHE ERZIEHUNG sucht per sofort Stelle zu grösseren Mädchen. Offerten an Maria Heller Budapest, VII. Rákóczi-ut 44. sz. 1333

ÜGYVES varróleányok és tanulóleányok felvétetnek Maltry, Str. 29. Decembrie (Hasszinger-utca) 4. 1343

ÖTVES kislány mellé jobb nő kerestetik Ortutay-palota II-9. 13211

VARRÓNÓ házakhoz ajánkozik. Cim: Strada Doamna Furgly-utca 9. 13211

MINDENES főzönő, vagy szobaléány jó bizonyítványokkal kerestetik. Cim: Wallingernél. 13211

ELSŐPÉNDŐ munkásokat jó fizetéssel alkalmazok. Kiss Eszter, női ruhakészítő szalonja Strada Consistorului (Batthyány-utca) 10-40. II. em. Ugyanott tanulóleányok is felvétetnek. 13210

MEGBIZHATO szakértelemmel bíró via cellert keresünk azonnali belépésre. Reich kőművesház Bulev. Regina Maria 6. 13077

Vétel és eladás.

NAGY HASZONRA TESZ SZERT, ha az „Aradi Közlöny”-ben hirdet

TAVASZI női és férfi kelmék nagy választékban legolcsóbban Strasser divatruházában szerezhetők be. 1129

FÉRFI RUHAK, ezüst kanalak, vitrine, ezüst alá arany és cserna köftt terítők, antik pohár, cizellált poharak, kép, dísz tárgyak, kézimunkák, vadász (reprodukciók), képek, felfaragvány, falidisz, stb. eladó. Str. Consistorului (Batthyány-utca) 23. szám I. em. jobb. 1000

EGY WAGGON zsirsértés eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13010

URISZOBA vadonatúj, elegáns, angol klub bőrgarnitúrával eladó. „Salon Artistique” (Fischer Eliz-palota.) 13576

KITŰNŐ ÜZLETI KÖNYVEK, IRODAI CIKKEK és olcsó hangjegyek Kerpelnél. 13625

MOZIGÉPHÁZ teljes felszereléssel, hozzávaló zongoraautomatával 33 ezer leírt, kézi kocsi négy és kétkerekű, vízmentes pumpával eladó. Uranus-iroda, főpostával szemben. 13010

EZÜST FENYŐ két szép példány 8 és 8 és fél méter magas, állításra alkalmas, eladó. Str. Vladimirescu 9. (Dobó-utca) 4. 1345

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kitazunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13573

OPYINGOFFICE leíró, sokszorosító iroda. Körlevelek speciális gépeken készülnek. Szegfű írógépvállalata Strada Luther 1. Telefon III. 13781

ZONGORÁK, perzsa szőnyegek (régi és új), festmények, ebédlőszőnyeg, kézimunkák, tükörök eladók. Savoy-éeg fiukereskedelmi iskola mellett. 13785

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szamizszo szőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb áron vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11898

HÁLÓSZOBA és futószőnyeg olcsón eladó. Mindennemű szőrmét és fehérneműt vesz és elad Comissio Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. az udvarban balra. 1296

HUSZ HP. Compound féltáblai Máv. gyártmányu gőzgép sürgősen eladó. Simándi-gőzmalom. 1299

ELADÓ szódavizgyárberendezés, teljes felszereléssel, modern malomberendezés 5 darab hengerekkel, cséplőgarnitúrák jutányos áron. Savoy-éeg fiukereskedelmi iskola mellett. 18785

HINTÓ és egy batár eladó. Comissio, Bul. Reg. Ferdinand (Andrássy-tér) 20., az udvarban balra. 1315

RÓZSABURGONYA jutányosan kapható Plaza Avram Iancu (Szabadság-tér) 9., pincében, Gross Jenőnél. 1318

Ingatlan.

OLCSÓ HÁZHOZ JUT, ha az „Aradi Közlöny” ezen rovatát átolvassa.

URLAK belvárosban 7 szobás lakással, istállóval, mely garagának is alkalmas, kocsilakással jutányosan eladó. Kisebb bérházak a belvárosban 3-5 szobás lakással, kedvező fizetési feltételekkel eladó. Magánházak 3-5 szobás lakással, tiszthelyiségekkel és anélkül. Szőlők 4-6 holdig kolnával, teljes felszereléssel, állomás közelében, butorral és anélkül, kedvező áron eladók. Birtok cca 250 kat. hold erdővel legelővel Aradmegyében feltűnően jutányosan sürgősen eladó. (Savoy-éeg fiukereskedelmi iskola mellett.) 18785

KERESÜNK magánházakat belváros területén lakással. Birtokot Arad határában 50-60 holdig. Savoy-éeg, fiukereskedelmi iskola mellett. 13785

KÉT 966-1600 HOLDAS, jól trágyázott talajú, termő képes, két vasúti állomás közeli közel fekvő és sima úton megközelelhető viarosi szőlő, 3 szobából, konyhából, présházából és vasgerendázott nagy pincéből álló szilárd építésű, 2 terraszos épülettel. — szivattyus kuttal ellátva — a pince és lakás összes felszereléssel együtt eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1330

MAGÁNHAZ Strada Oituz (Illés-utca) 38b) adómentes, villaszerű elfoglalható lakással folyó hó 16-án péntek délután 3 órakor az „Uranus” helyiségében (főpostával szemben) nyilvánosan eladatik. Megtekinthető délutánoként. Kiküldési ár 150.000 lei. Feltételek az Uranusnál. 13009

STRADA TRIBUNUL DOBRA (Boczkó-utca) kisebb bérház két üzlettel, lyiséggel 350 ezer leírt eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 13010

MODERN MAGÁNHAZ három szobás lakással eladó. Cim a kiadóban. 1302

Különféle.

IPARTELEP 150-200.000 Lei megfelelő kamat ellenében keres. Ajánlatokat a kiadóba kér. 1828

TARSAT keresek 120-150 ezer Lei tőkével konkurencia nélküli nagy jövedelmű iparvállalathoz. Levélben megkereséseket a kiadóhivatal „Foka” jelleg alatt továbbít. 1824

Az Aradi Olajipar Részvénytársaság

MEGHÍVÓ.

Az Aradi Olajipar Részvénytársaság aradi cégnek 1923. évi március hó 18-án délelőtt 10 órakor az Arad-vármegyei Gazdasági Egyesület helyiségében megtartandó

évi rendes közgyűlésére

melyre a részvénytársaság 1. részvényesit ezennel meghívja

az igazgatóság.

A KÖZGYŰLÉS NAPIRENDJE:

1. A közgyűlés határozatképességének megállapítása

Debit.

Bilant la 31. Decembrie 1922.

Credit.

Active: — Vagyon:		Pasivo: — Teher:	
Cassa in numarar — Pénztár készlet	78.071,46	Capital actionar — Részvénytőke ..	3.500.000
Imobile — Ingatlan	2.197.640,74	Fond de Reserva demonetizare —	
Masini si unelte — Gépek és eszközök	806.126,96	Értékesítő tart. alap	40.000
Marja — Áru	4.079.241, —	Creditori — Hitelezők	7.068.897,76
Debitori — Adósság	3.974.220,68	Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	1.800
Mobiliarul bironjai — Irodaberendezés	122.032,63	Tranzitoare — Átmeneti tétel	87.000
Efekte — Értékpapír	9.263,80	Cautiune — Ovadékok	24.846
Depozite — Letétek	25.871, —	Profit transportat din 1921 — Nyereségáthozat 1921	
		szól	33.785,44
		Profit net — Folyó évi nyereség	581.665,07
			616.430,51
	11.287.474,27		11.287.474,27

Arad, 1922. december hó 31-én.

Abrám László, a. k. igazgató — elnök.

Constituții de Administrație: — Az igazgatóság:

Legyel, a. k. Generaldirektor — vezérigazgató. Károlyi, a. k. președinte — elnök. Kistay, a. k. subpreședinte — alelnök. Alföldi, a. k. Dr. Kőp, a. k. Vertán, a. k. Urbán, a. k. Furgly, a. k. Szerecsy, a. k. Nagy, a. k. Vargha, a. k.

Comisori: — A felügyelő-bizottság:

Földes Soma, a. k. președinte — elnök, expert contabil. Feragó Rezső, a. k. Csokszky Géza, a. k. Flan Miksa, a. k.

HA AZT AKARJA hogy mindig szép, fehér kezét és finom bőrére legyen. Fialat üdőségét és szépségét csak akkor nyeri el — ha használja ápolóit az „ELYSEE” krémét nappalra, vagy éjjelre „ELYSEE” kenőcsöt. Minden ismerősének ajánlja — ha bebizonyosodott annak csodás hatásáról. Nincs többé széplője, ha használja az „ELYSEE” — „Désarót”-ot. Az összes „Elysee” készítmények főraktára. Szélesen megvételre parfümöt bevezetnek, amelyet gyári áron szállítunk: **KIGYÓ nagydrogueria ARAD**